

W Polsce znaleziono najstarszy przykład biżuterii w Eurazji

© Copyright by Mateusz Łysiak [w:] „*National Geographic. Polska*”, 26 listopada 2021.

Archeolodzy od lat badają tajemnice Jaskini Stajnia. Najnowsze odkrycie może być przełomowe w rozumieniu historii *Homo sapiens*.

Antonino Vazzana - BONES Lab

Ludzie doceniali piękno już tysiące lat temu, a najnowsze odkrycie międzynarodowego zespołu naukowców tylko to potwierdza. Obiektem ich badań stał się wisiorek z mamuciej kości ozdobiony co najmniej 50 nakłuciami tworzącymi nieregularną krzywizną pętli. Szacuje się, że ozdoba może liczyć 41500 lat, co oznacza, że jest najstarszym przykładem biżuterii znalezionym na terenie Eurazji. Archeolodzy wykopali wisiorek w Polsce, a konkretnie w **Jaskini Stajnia** na Wyżynie Częstochowskiej.

Kolejne odkrycie w Jaskini Stajnia

Około 42 tys. lat temu *Homo sapiens* rozproszeni na terenach dzisiejszej Europy Środkowej i Zachodniej zaczęli wykorzystywać kły mamuta do produkcji wisiorków i figurek. Część z nich przyozdabiano geometrycznymi motywami. Oprócz linii i krzyżyków pojawiały się również znaki, jakie dziś nazwalibyśmy interpunkcyjnymi – najczęściej kropki. Najstarsza tego typu ozdoba mogła powstać w granicach współczesnej Polski. Wskazują na to badania przeprowadzone przez naukowców z Instytutu Antropologii Ewolucyjnej Maxa Plancka w Niemczech, Uniwersytetu Bolońskiego we Włoszech, Uniwersytetu Wrocławskiego, Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie oraz Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk.

- *Określenie dokładnego wieku tej biżuterii miało fundamentalne znaczenie dla jej kulturowej atrybucji. Nasza praca pokazuje, że wykorzystanie najnowszych osiągnięć metodologicznych w badaniach radiowęglowych pozwala zminimalizować ilość próbkowania i uzyskać bardzo precyzyjne daty z bardzo małym zakresem błędów* – tłumaczy Sahra Talamo, główna autorka badań.

W analizach wykorzystano również techniki cyfrowe, w tym modelowanie 3D. Dzięki nim naukowcy mogli dokonać szczegółowych pomiarów i opisać biżuterię.

Polska na mapie *Homo sapiens*

Wisiołek odkryto w 2010 r. w czasie prac terenowych prowadzonych przez Mikołaja Urbanowskiego. W tym samym miejscu naukowcy znaleźli też zwierzęce kości i kilka narzędzi pochodzących najprawdopodobniej z paleolitu. W jaki sposób biżuteria znalazła się w jaskini? Autorzy badań sugerują, że ozdoba najprawdopodobniej pękła i została zgubiona przez uczestnika wyprawy łowieckiej.

- *Ta biżuteria pokazuje ogromną kreatywność i niezwykle zdolności manualne Homo sapiens* - komentuje współautorka badań, Wioletta Nowaczewska z Uniwersytetu Wrocławskiego.

- *Fascynujące jest to, że podobne dekoracje pojawiały się niezależnie w całej Europie* - dodaje Adam Nadachowski z Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN.

W scenariuszach dotyczących najwcześniejszej ekspansji *Homo sapiens* po dzisiejszej Europie terytorium Polski jest często wykluczane. To odkrycie rzuca jednak nowe światło na rozprzestrzenianie się naszych przodków oraz ich zdolności adaptacyjne. To nie koniec badań nad wisiołkiem z Jaskini Stajnia. Obecnie prowadzone są dalsze analizy na stanowiskach badawczo-naukowych w Polsce.

Źródło: *Scientific Reports*.